Przedpłata
wraz
z przesełką
pocztową
wynosi
[illegible] zł. a. w.
rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA
i
Administracya
we Lwowie
plac Maryacki l. 9.
Adres redaktora:
ulica Zielona l. 1.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 11. Dnia 8. Czerwca 1888. **XV. rocznik.**

Treść: Słowo wstępne. — Rezultaty zjazdu w sprawie stowarzyszeń udziałowych. — Sprawozdanie ze zjazdu w sprawie stowarzyszeń udziałowych. — Ruch stowarzyszeń: Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Wydział Związku stowarzyszeń. XXI. Posiedzenie Zarządu funduszu zaopatrzenia. — Bilanse stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1887: Podhajce, Towarzystwo zaliczkowe. Kolbuszowa, Towarzystwo zaliczkowe „Szczęść Boże". Drohobycz, Towarzystwo handlu skór. Stanisławów, Bank zaliczkowy. Nadwórna, Kasa zaliczkowa. — Ogłoszenie: Konkurs na sekretarza Związku stowarzyszeń.

P. Władysław Terenkoczy zażądał wskutek nawału obciążających go obecnie zajęć, uwolnienia od obowiązków redaktora **„Związku"**.

Wydział Związku stowarzyszeń, uchwałą z dnia 2. b. m. przyjął rezygnacyę p. Terenkoczego z wyrazem należnego uznania za jego trudy, i mnie poruczył dalszą redakcyę organu związkowego.

Obejmując tę pracę po tak doświadczonym znawcy stosunków i potrzeb stowarzyszeń, jakim jest p. Władysław Terenkoczy, który już piąty rok redakcyą **„Związku"** *zajmował się, świadom jestem trudności, jakie będę miał do zwalczenia, chcąc zachować naszemu pismu właściwą mu cechę ściśle fachową. Liczę jednak na to, iż przyjaciele sprawy stowarzyszeń nie raczą odmówić mi ze swéj strony wskazówek łaskawych, zmierzających do podniesienia wartości informacyjnéj* **„Związku"**.

Również wdzięczny byłbym, jeżeli osobistości, biorące czynny udział w sprawach stowarzyszeń, raczyłyby zwracać się do redakcyi **z zapytaniami** *w różnych kwestyach, nasuwających się im w praktyce codziennéj. Nie żałowałbym trudu, ażeby u najznakomitszych specyalistów co do przedłożonych pytań, uzyskać potrzebne wyjaśnienia.*

W ogóle sądzę, że niezbędnym warunkiem ożywienia pisma, jest żywsza relacya pomiędzy czytelnikami, a redakcyą! Mojem zdaniem, każdy list, z łona publiczności, interesowanéj w sprawach, którym pismo jest poświęcone, chociażby nawet mniéj ważnych dotyczył zagadnień, większą ma wartość dla redakcyi, niż niejeden artykuł, najpracowiciéj obrobiony, lecz pozbawiony łączności bezpośredniéj z tem, co czytelników istotnie zajmuje. Trudno zaś od stołu redakcyjnego przeczuć to wszystko, co dla każdego odcienia czytelników byłoby ciekawem, i w danéj chwili najpożądańszem. Dlatego też korespondencye, mają dla każdéj redakcyi wartość nieocenioną.

Obejmuję redakcyę **„Związku"** *przejęty szczerze tém przekonaniem, że skromne to pisemko może w swoim zakresie ważne oddać krajowi usługi, jeżeli zdoła wiernym być tłómaczem owych doniosłego znaczenia dążności ekonomicznych, społecznych i narodowych, którym nasze spółki udziałowe są poświęcone. Ażeby zaś pismo zdołało należycie uczynić zadość temu powołaniu swojemu, potrzebuje ono niezbędnie czynnego poparcia ze strony szerszego grona osobistości, pracujących pod sztandarem stowarzyszeń. Upraszam więc o to poparcie.*

Listy proszę adresować: **„Lwów ulica Zielona l. 1."**

Lwów, dnia 8. czerwca 1888.

Teofil Merunowicz.

Rezultaty
zjazdu w sprawie stowarzyszeń udziałowych
odbytego we Lwowie dnia 3. czerwca b. r.

Z miłem uczuciem rozjeżdżali się niewątpliwie uczestnicy odbytego w ostatnią niedzielę we Lwowie zgromadzenia, zwołanego przez szan. Patrona Związku, dla krytycznego rozbioru stosunków i potrzeb stowarzyszeń w obecnéj dobie, jak również dla wskazania najwłaściwszych środków, do uchylenia stwierdzonych niedostatków w organizacyi, lub w manipulacyjnych urządzeniach stowarzyszeń.

Bo i jakież są wyniki owego zjazdu?

Oto najwytrawniejsi znawcy naszych stowarzyszeń, mężowie doświadczeni także i na innych

polach pracy dla dobra publicznego, skorzystali z téj sposobności, ażeby jednomyślnie dać świadectwo chlubne o żywotności i pożytecznym wpływie stowarzyszeń udziałowych, na ekonomiczny rozwój kraju.

Zdarzyło się pomiędzy stowarzyszeniami w ostatnich latach kilka bankructw, a w najnowszych czasach, odkryto we Lwowie dwie głośne defraudacye. Tu i ówdzie zaczęła już odzywać się z tego powodu nieprzychylna krytyka urządzeń w Tow. udziałowych. W trafnem ocenieniu sytuacyi nie starał się jednak Patronat Związku głosy te zatuszować. Przeciwnie! Zamiast prosić o łaskę, o jakieś względy protekcyjne dla stowarzyszeń u wielkich instytucyj, dostarczających im kredytu, wolał Patron Związku stowarzyszeń publiczną poniekąd i rozstrzygającą wywołać dyskusyę o ich niedostatkach, ażeby stwierdzone złe wydobyć na jaw, i jak najenergiczniejszymi środkami je wykorzenić. Swobodnie, z najlepszą wolą, by wszelakie ujemne strony organizacyi stowarzyszeń gruntownie i wszechstronnie wyświecić, roztrząsano je — a cała treść téj dyskusyi stwierdziła następujące fakta:

po pierwsze, że organizacya stowarzyszeń jest dobrą, a przyjęte przez związkowe instytucye przepisy względem manipulacyi kasowéj i rachunkowości, tudzież co do kontroli nad czynnościami funkcyonaryuszów stowarzyszeń, zupełnie odpowiadają potrzebie, gdy są dokładnie wykonywane, i że tam tylko były możliwe defraudacye, gdzie owe przepisy zaniedbywano;

po wtóre, że stowarzyszenia udziałowe stanowią już dziś w naszym kraju potęgę, że znajdują się w stałym rozwoju, i że owe oderwane wypadki przykre, które spowodowały Patronat do zwołania zjazdu, ani nie powinne zaniepokoić, ani też rzeczywiście nie zaniepokoiły wcale szerszéj publiczności.

Zwołanie tego zjazdu przez Patrona jest też samo przez się najwymowniejszym dowodem żywotności stowarzyszeń, bo z pewnością tylko instytucye zdrowe i silne, bez obawy żadnéj, mogą poddawać swoje sprawy wewnętrzne publicznéj krytyce...

Niemniéj także zaszczytne świadectwo dało niedzielne zgromadzenie pożytecznéj działalności instytucyi Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, która przez rzetelne i roztropne wykonywanie fachowego nadzoru nad stowarzyszeniami, zjednała sobie u stowarzyszeń związkowych powagę i posłuch, a na odwrót znów w obec zakładów, dostarczających stowarzyszeniom kredytu, i w obec władz publicznych daje rękojmię zaufania ku stowarzyszeniom. Wszystkie téż głosy jedno tylko żądanie podczas zjazdu wyrażały, ażeby kontrola Związku nad stowarzyszeniami była obostrzoną, i ujętą w karby systemu stałego.

Wnioski i opinie, jakie znalazły wyraz w toku dyskusyi na zjeździe z 3. b. m., a w szczególności wnioski pp. Skałkowskiego, Zgórskiego i Biechońskiego, tudzież uwagi pp. Henryka Kieszkowskiego, Rittersschilda, Wiktora Wyszyńskiego, Dra. Lechowskiego, Ulmera, Adolfa Kukiela, Albina Rajskiego i in. wypowiedziane przy téj sposobności, będą na długo stanowiły dla Patronatu i Wydziału Związku cenny materyał do dalszych prac, nad udoskonaleniem organizacyi stowarzyszeń w naszym kraju. Powiadają Niemcy, że dobra rada kosztuje drogo. Kilkadziesiąt tysięcy zł. strat, spowodowanych przez Wallocha i Żabkę nie wiele znaczą w obec sumy 120 milionów rocznego obrotu kasowego stowarzyszeń udziałowych w naszym kraju. Lecz w obec naszéj biedy jest to zawsze szkoda dotkliwa — dotkliwa materyalnie, i jeszcze bardziéj przykra moralnie. Ale gdy za tę cenę okupione zostały pełne doniosłéj wartości rady i wskazówki, co do sposobów udoskonalenia ustroju stowarzyszeń, jakie obecnie wchodzą na porządek dzienny prac Związku stowarzyszeń, wskutek zjazdu z dnia 3. b. m. — to zaprawdę, nabytek ten nie jest za drogo zapłacony!

Zaraz téż w parę godzin po zgromadzeniu w gmachu sejmowym, odbył Wydział Związku przy współudziale kilku najgoręciéj interesujących się sprawami stowarzyszeń osobistości, drugie posiedzenie, na którém omówiono szczegóły powszechnéj lustracyi wszystkich stowarzyszeń związkowych, w celu sprawdzenia stanu ich wewnętrznéj organizacyi.

Na zasadzie kompromisu, zawartego z redakcyami i korespondentami najpoważniejszych dzienników krajowych, podajemy sprawozdanie z obrad zjazdu wraz z nimi w jednobrzmiącym tekscie.

Sprawozdanie

ze zjazdu w sprawie stowarzyszeń udziałowych.

W ostatnich czasach zaszło parę głośniejszych nadużyć kasowych w stowarzyszeniach udziałowych, opartych na zasadzie przepisów ustawy z dnia 9. kwietnia 1873. (nr. 70. Dz. p. p.). Gdy zaś w świeżej

pamięci ogółu jest jeszcze kilka wypadków niepowodzeń w interesach, jakich doznały kilka inne podobne stowarzyszenia, więc wzbudziło to w kołach, pozostających w stosunkach ze stowarzyszeniami, pewne zaniepokojenie.

Z tego powodu uczuł się zniewolonym zarząd „Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych" wziąć pod ścisłą rozwagę kwestyę, o ile to zaniepokojenie, które mogłoby szkodliwie odbić się na toku interesów stowarzyszeń, jest usprawiedliwionem, i jakich należy użyć środków zaradczych, aby na przyszłość uniknąć podobnych wypadków niemiłych, które owe zaniepokojenie wywołały. Zdawało się też Wydziałowi Związku, że odpowiednio postąpi, jeżeli przytoczone tu pytania podda pod rozwagę szerszego grona osobistości, zajmujących wybitniejsze stanowisko obywatelskie, a dokładnie obznajomionych ze stosunkami stowarzyszeń udziałowych w naszym kraju, których zdanie powinno przeto przyjętem być z zaufaniem w kołach, pozostających w bliższéj styczności pieniężnej ze stowarzyszeniami.

Na zaproszenie Patrona Związku, dra. Tadeusza Skałkowskiego, zebrały się zaproszone do tej narady poufnej osobistości w niedzielę dnia 3. b. m. w gmachu sejmowym, w sali radnéj Wydziału krajowego.

Posiedzenie rozpoczęło się o godzinie 10tej rano. Przewodniczył rozprawom Franciszek hr. Potulicki z Glinian, prezes Towarzystwa zaliczkowego i Towarzystwa tkackiego w Glinianach.

Obecni byli: Adolf Aleksandrowicz z Wydziału Związku, Wojciech Biechoński z Gorlic, prezes Związku, Michał Borowski notaryusz, członek zarządu Towarzystwa zaliczkowego w Podhajcach, poseł Stanisław Brykczyński, Kazimierz hr. Czarnecki dyrektor Towarzystwa zaliczkowego w Birczy, dr. Wacław Domaszewski dyrektor Banku krajowego, dr. Jan hr. Drohojowski sekretarz Banku krajowego, dr. Bernard Goldman z Wydziału Związku, Ludwik Gottinger dyrektor Tow. zal. w Stryju, Adolf Kornberger lustrator stowarzyszeń związkowych, Franciszek Kuczyński dyrektor Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, Adolf Kukiel dyrektor Towarzystwa zaliczkowego w Dąbrowej, dr. Wiktor Lechowski dyrektor Towarzystwa zaliczkowego i Towarzystwa handlu skór w Drohobyczu, Teofil Merunowicz redaktor czasopisma „Związek", dr. Tadeusz Pilat profesor uniwersytetu, Albin Rayski prezes Towarzystwa zaliczkowego w Rudkach, ks. Filemon Reszetyłowicz członek Wydziału Związku, dyrektor Towarzystwa zaliczkowego i Towarzystwa tkaczy w Glinianach, Eugeniusz Rozwadowski jako reprezentant Towarzystwa zaliczkowego w Żółkwi, Karol hr. Scipio prezes Towarzystwa zaliczkowego i Towarzystwa handlu skór w Łańcucie, dr. Tadeusz Skałkowski patron Związku, Bolesław Śmiałowski ze Stojaniec, prezes Towarzystwa zaliczkowego w Mościskach, Władysław Terenkoczy sekretarz Związku i dyrektor Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, prof. dr. Ernest Till syndyk Banku krajowego, Ulmer Narcyz ze Stanisławowa, Wiktor Wyszyński dyrektor Tow. zal. w Nowym Sączu, dr. Alfred Zgórski dyrektor Banku krajowego, Władysław Żelechowski urzędnik Związku, Bolesław Żardecki dyrektor Towarzystwa zaliczkowego i Towarzystwa handlu skór w Łańcucie.

Usprawiedliwili swą nieobecność pp. Józef Balicki z Wykot, Stanisław hr. Badeni, Karol Jakubowski ze Złoczowa, Henryk Kieszkowski z Krakowa, Władysław hr. Koziebrodzki, Mieczysław Ritterschild z Przemyśla, Stanisław Polanowski i Władysław ks. Sapieha z Cieszanowa.

Patron Związku, dr. Skałkowski wyłuszczył powód zebrania, uzasadniając na podstawie szczegółowej znajomości stosunków stowarzyszeń przekonanie, że nie ma właściwie słusznego powodu do jakiegokolwiek zaniepokojenia lub do nieufności względem stowarzyszeń udziałowych, z powodu znanych wypadków defraudacyi w dwóch lwowskich zakładach. Były to bowiem wypadki odosobnione, które, jak się okazało dowodnie z przeprowadzonych dochodzeń, wynikły jedynie i wyłącznie z tego powodu, że nie wszyscy ich funkcyonaryusze spełniali swoje obowiązki należycie, i tym sposobem umożliwili defraudantom zacieranie nieporządków w kasie i magazynie, w rachunkach i dokumentach kasowych.

P. Terenkoczy podał opis, w jaki sposób wykonane zostały defraudacye w Towarzystwie zaliczkowem i w Towarzystwie handlu skór.

Dr. Zgórski wykazał datami statystycznemi, że w stosunku do ilości, i znacznych, jak na stosunki galicyjskie, cyfr obrotów pieniężnych spółek udziałowych w Galicyi, i w porównaniu ze stowarzyszeniami w innych krajach, nasze stowarzyszenia odznaczają się znakomitą siłą żywotną, z drobnych zazwyczaj początków rozwijają się stale, a co się tyczy stosunku obcego kapitału (z kredytu i wkładek oszczędności) do własnych zasobów (w udziałach i funduszach rezerwowych) jest on znacznie korzystniejszy u nas, niż n. p. w olbrzymio rozwiniętych stowarzyszeniach czeskich, a po części i w niemieckich. Dając stowarzyszeniom tak chlubne świadectwo na zasadzie piętnastoletnego doświadczenia osobistego, wskazał dr. Zgórski zarazem szereg zarządzeń, które powinne być jego zdaniem przeprowadzone przez Związek, dla nadania stowarzyszeniom bardziej jeszcze ścisłéj orga-

nizacyi, a głównie dla obostrzenia kontroli Związku nad sposobem prowadzenia interesów przez poszczególne instytucye. Wnioski dra. Zgórskiego są następujące:

1. Ustanowienie minimalnego kapitału w udziałach, od którego zależałoby wejście w życie każdego nowego stowarzyszenia.

2. Zasada, iż powinno mieć każde stowarzyszenie najmniéj trzech stałych funkcyonaryuszów: kasyera, kontrolora i rachmistrza.

3. Towarzystwa wykazujące po nad miljon rocznego obrotu, powinne przyjąć rachunkowość bankową.

4. Powstawanie konkurencyjnych stowarzyszeń w jednéj i téj saméj miejscowości, jako demoralizujące klientelę, powinno być wszelkimi sposobami zwalczane.

5. Stowarzyszeń słabych, gdy raz zachwieją się w wypłatach, nie należy sztucznie podtrzymywać.

6. Obcy kapitał w stosunku do własnego majątku każdego stowarzyszenia, nie powinien przekraczać normalnéj cyfry 1 : 3.

7. Kontrola ze strony Związku powinna być ujętą w system jak najbardziéj scentralizowany, i w tym celu kierownictwo czynności Związku powinno być poruczone odpowiednio płatnemu dyrektorowi.

Imieniem Wydziału Związku przedłożył p. Biechoński rezolucyę, wypowiadającą przekonanie o żywotności stowarzyszeń, i o zachodzącej potrzebie obostrzenia tylko kontroli nad czynnościami dyrekcyj, komisyj rewizyjnych, i Rad nadzorczych, gdy istniejące przepisy ustawy, i normy manipulacyjne, ustanowione przez Związek, najzupełniéj wszystkim potrzebom wystarczają — skoro tylko należycie są wypełniane.

Po obszernéj rozprawie, wyświecającéj stosunki stowarzyszeń z rozmaitych punktów widzenia, w któréj wzięli udział oprócz wnioskodawców, pp. Wyszyński, dr. Lechowski, Ulmer, Kukiel, Rajski, Śmiałowski, prof. dr. Till i Merunowicz, tudzież przewodniczący, hr. Potulicki, przedłożył w końcu dr. Skałkowski wnioski następujące:

„Zgromadzenie uznaje, że rozdział czynności urzędowych w każdem stowarzyszeniu powinien być ściśle przeprowadzony w tym kierunku, aby czynność kasowa była zupełnie oddzieloną od czynności likwidacyjnej i buchalteryi — tak, aby funkcyonaryusz, prowadzący kasę, nie miał żadnego wpływu na likwidaturę i buchalteryę.

„W Towarzystwach zaliczkowych, posiadających znaczny materyał wekslowy i zajmujących się reeskontem w szerszych rozmiarach, należy przestrzegać, aby portfel wekslowy był przechowany pod osobnem zamknięciem.

„Zadaniem Związku stowarzyszeń będzie przez lustracye, które mają być w b. r. przeprowadzone we wszystkich Towarzystwach związkowych zbadać, czyli taka organizacya prawidłowa istnieje, i przestrzegać, aby tam, gdzie urządzenie biura i manipulacyi nie jest odpowiednie, zachodzące wadliwości były uchylone.

„W Towarzystwach magazynowych i handlowych należy przestrzegać, aby czynności magazynowe oddzielone były ściśle od czynności kasowych, tudzież od czynności buchalterycznych i korespondencyj".

Wzięto pod rozprawę również treść następujących dwóch telegramów:

1. Od p. Henryka Kieszkowskiego dyrektora Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, bawiącego w Łuce na Podolu: „Zaproszenie otrzymałem zbyt późno, nie mogę zdążyć, dlatego telegrafując, zdanie moje posyłam w sprawie tak ważnej. Organizacyę Patronatu Towarzystw zaliczkowych rozdzielić należy na finansową i prawną. Pierwszą oddać Bankowi krajowemu, drugą Patronatowi obecnemu. Bank wykonywać będzie opiekę i kontrolę ścisłą przez stałych inspektorów, opiekę w sprawach prawnych Patron obecny, komunikując wypadki, podając wskazówki okólnikami".

2. Od p. Ritterschilda dyrektora Towarzystwa zaliczkowego w Przemyślu: „Gdy będzie mniéj instytucyj, więcéj pewnych ludzi się znajdzie, i łatwiejszą będzie kontrola Patronatu. Łatwość pożyczania rujnuje społeczeństwo. Instytucye tworzą się dla posad niepotrzebnie. Zaufanie do stowarzyszeń wzmocnić może życzliwe, fachowe omawianie sprawy przez dziennikarstwo i energiczną kontrolę Patronatu. Dotąd Banki nie mają czego obawiać się. Jeżeli jednak instytucyom mniéj potrzebnym kredytu odmówią, kraj nie straci".

Wynikiem całéj dyskusyi, są uchwały, ostatecznie sformułowane przez pp. dra. Zgórskiego i Biechońskiego, następującéj osnowy:

„I. Po przeprowadzonéj dyskusyi, i na podstawie ścisłych dat statystycznych, tudzież stwierdzonych faktów, zgromadzenie przyszło do przekonania, że kilka odosobnionych, wypadków nadużyć w stowarzyszeniach udziałowych, nie może wcale zachwiać zaufania do stowarzyszeń w ogóle, które stale rozwijają się pomyślnie, i z korzyścią dla kraju.

„II. Zgromadzenie, pragnąc jeszcze bardziej wzmocnić prawne i organizacyjne podstawy stowarzyszeń, wyraża przekonanie, że Związek stowarzyszeń winien wszelkie swoje dawniejsze uchwały, jakoteż wnioski szczegółowe, na tem Zgromadzeniu poruszone, a zmie-

szające do nadania stowarzyszeniom ściślej organizacyi, ponownemu poddać zbadaniu, i w drodze właściwej, zarządzić co należy".

Temi uchwałami przekazane więc zostały wszystkie wnioski i opinje, które znalazły wyraz w toku dyskusyi, Wydziałowi Związku do wykonania. Na tem zakończono obrady o godzinie 2½ po południu.

Ruch stowarzyszeń.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu maju b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

„*Bank kredytowy dla handlu i przemysłu w Drohobyczu*, spółka zarejestrowana z poręką ograniczoną" — po polsku, — „Creditbank fur Handel und Gewerbe in Drohobycz, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung", — po niemiecku. — Statut z dnia 28. kwietnia 1888. — Celem Towarzystwa jest popieranie zarobkowania swoich członków przez dostarczanie im kredytu i prowadzenie interesów w statucie wymienionych, mianowicie: kupowanie od członków wszelkiego rodzaju papierów wartościowych, sprzedawanie, zastawianie lub mienianie za inne wartości, udzielanie członkom procentowych zaliczek na produkta surowe, towary i papiery wartościowe, eskontowanie weksli członków i reeskontowanie, załatwianie interesów komisowych i wszelkie inkasowanie dla członków na rachunek bieżący, przyjmowanie gotowizny na czas dłuższy za oprocentowaniem z wkładek oszczędnościowych, przyjmywanie wszelkich depozytów od członków w przechowanie względnie w zarząd. — Udział pojedyńczego członka wynosi 50 zł.; wpłacenie całego udziału tudzież wstępnego przez Radę nadzorczą oznaczonego, nadaje członkowi prawa członka stowarzyszenia i wkłada nań obowiązki. Każdy udział daje prawo do jednego głosu na Walnem Zgromadzeniu Nad dziesięć głosów nie może mieć żaden członek, chociażby i więcej miał udziałów. Wszelkie ogłoszenia stowarzyszenia ogłasza Dyrekcya publicznemi plakatami w miejscu, zaś Rada nadzorcza zwołuje tylko Walne Zgromadzenie i także w sposób ten sam ogłasza najmniej na 14 dni przed terminem zebrania. Ogłoszenie ma zawierać porządek dzienny z podpisem prezesa Rady nadzorczej lub tegoż zastępcy i sekretarza. Rok czynności stowarzyszenia rozpoczyna się z dniem założenia tegoż, każdy następny poczyna się z 1. stycznia i kończy 31. grudnia. Rada nadzorcza składa się z 9 członków, dyrekcya zaś z 5 członków. W razie konkursu lub likwidacyi do majątku stowarzyszenia, odpowiada każdy członek oprócz swym udziałem na 50 zł., nadto jeszcze pięciokrotnym udziałem swym w tém stowarzyszeniu. Do Dyrekcyi na lat 3 zostali wybrani następujący pp: Aleksander Schorr, Mojżesz Gartenberg, Józef Schreier, Wilhelm Goldhammer i Samuel Segal. Firmę stowarzyszenia podpisują ważnie dwaj dyrektorowie pod wyciśniętą stampilią — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Samborze. Uchwała z dnia 8. maja 1888. l. 5.266).

Zmiany w Dyrekcyi:

„*Towarzystwo oszczędności i zaliczek I. ogólnego stowarzyszenia urzędników austryacko-węgierskiej Monarchii w Przemyślu*, spółka zarejestrowana z ograniczoną poręką". — Na Walnem Zgromadzeniu odbytem w dniu 28. kwietnia 1887. wybrani zostali do składu Dyrekcyi następujący pp.: ks. Dr. Jakób Glaser, Wiktor Nennel, Władysław Przybylski, Jerzy Horwat, Józef Szyszkowski, Jan Szowalski, Julian Schindler i Tomasz Patryn, zastępcami zaś pp.: Roman Ingarden i Bronisław Mossoczy; w końcu obrano p. Wiktora Nennela zwierzchnikiem, zaś p. Jerzego Horwata tegoż zastępcą — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Przemyślu. Uchwała z dnia 29. lutego 1888. l. 1.765).

„*Towarzystwo zaliczkowe w Lubaczowie*, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką". — Na Ogólnem Zgromadzeniu odbytem w dniu 12. lutego 1888. wybrano w miejsce dotychczasowych członków Dyrekcyi następujących pp.: Jana Dubika dyrektorem, Michała Rodkiewicza kasyerem i Michała Łaszkiewicza kontrolerem — (C. k. sąd krajowy jako handlowy we Lwowie. Uchwała z dnia 14. kwietnia 1888).

„*Towarzystwo zaliczkowe w Jaworowie*, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką". — Walne Zgromadzenie odbyte w dniu 11. marca 1888, powołało w miejsce ustępującego p. Dra Zdzisława Lachowicza na pierwszego dyrektora Towarzystwa, p. Grzegorza Szczyrbę, dotychczasowego kontrolora. — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Przemyślu. Uchwała z dnia 7. kwietnia 1888. l. 3711)

Zmiany statutu:

„*Towarzystwo handlu skór w Kulikowie*, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką". — Na Walnem Zgromadzeniu odbytem dnia 25. września 1887. uchwalono przekształcenie Towarzystwa ze stowarzyszenia z nieograniczoną poręką, na stowarzyszenie z ograniczoną poręką, skutkiem tego zaś zmianę napisu statutu i dodatku firmy w ten sposób, że firma stowarzyszenia tego odtąd opiewać będzie: „Towarzystwo handlu skór w Kulikowie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką". — Następnie uchwalono zmianę §. 47. lit. *d*. statutu w tym kierunku, że członkowie Towarzystwa obowiązani są odpowiadać nie tylko swoim deklarowanym udziałem, ale także jeszcze dalszą kwotą, równającą się podwójnej wysokości takowego. W końcu

zatwierdzono wybór dyrektora przez Radę nadzorczą uskuteczniony w osobie p. Franciszka Schofera, w miejsce ustępującego ks. Stanisława Stojałowskiego. — (C. k. sąd krajowy jako handlowy we Lwowie. Uchwała z dnia 14. kwietnia 1888. l. 15.238)

„Spółka rolnicza w Sokalu, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką". — Na nadzwyczajnem Walnem Zgromadzeniu odbytem dnia 13. marca 1888. uchwalono zmianę §. 2. statutu przez dodanie do tego paragrafu wyrazów: „wszystkie powyżej wymienione czynności, spełnia Towarzystwo tylko dla swoich członków" — tudzież zmianę §. 21. statutu, który ma brzmieć: „zaproszenia winne nastąpić 8 dni przed zebraniem". — (C. k. sąd krajowy jako handlowy we Lwowie. Uchwała z dnia 14. kwietnia 1888. l. 15.323).

„Stowarzyszenie zaliczkowe urzędników w Stanisławowie, zarejestrowane z ograniczoną poręką". — Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie odbyte w dniu 30. maja 1886 uchwaliło zmianę §. 40. statutu, który odtąd opiewać ma: „wszelkie ogłoszenia w sprawach stowarzyszenia nastąpią plakatami w mieście Stanisławowie". — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Stanisławowie. Uchwała z dnia 18. kwietnia 1888. l. 3.303).

Rozwiązanie Towarzystw:

„Skład produktów kółek rolniczych w Jaśle, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką". — Ogólne Zgromadzenie odbyte w dniu 11. marca 1888. powzięło uchwałę rozwiązania spółki i obrało likwidatorami pp.: Dra Adolfa Graczyńskiego, Jana Mazura i Tomasza Pawłowskiego. — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Tarnowie. Uchwała z dnia 26. kwietnia 1888. l. 5 967).

Upadłości Towarzystw:

„Towarzystwo handlu skór we Lwowie, stowarzyszenie zarejestrow. z nieograniczoną poręką". — C. k. sąd krajowy jako handlowy we Lwowie otwiera niniejszem konkurs na wszystek ruchomy, jakoteż i nieruchomy, a w krajach, w których obowiązuje ustawa konkursowa z dnia 25. grudnia 1868. Nr. 1. Dz p. p. położony majątek powyższego Towarzystwa. — Kierownictwo tego konkursu porucza się p. c. k radcy sądu krajowego Mochnackiemu, jako komisarzowi konkursowemu, zaś tymczasowym zawiadowcą masy ustanawia się p. Dra. Dziubińskiego, adwokata krajowego we Lwowie, wzywając zarazem wierzycieli, aby po przedłożeniu dokumentów, służących do wykazania ich pretensyj, poczynili swe wnioski co do zatwierdzenia tegoż, lub ustanowienia innego zawiadowcy masy, i aby przedsięwzięli wybór Wydziału wierzycieli, w którym to to celu wyznacza się termin na dzień 22. maja 1888. godzinę 10. przed południem.

Ktokolwiek chce wystąpić z jakąkolwiekbądź pretensyą do wspólnej masy rozbiorowéj, ma takową zgłosić w tym sądzie krajowym, wedle przepisu ustawy konkursowéj pod rygorem zagrożonych tamże szkodliwych skutków prawnych, przed upływem dnia 6. lipca 1888. i podać ją na terminie na dzień 7. sierpnia 1888. godzinę 10 przed południem wyznaczonym, do uznania płynności i oznaczenia prawa pierwszeństwa, chociażby nawet o nią spór już był wytoczony.

Wierzycielom, którzy zgłoszą się ze swemi pretensyami, przysłuża prawo wybrać na tym terminie w miejsce dotychczasowego zawiadowcy masy, zastępcy onego i członków wydziału wierzycieli — inne osoby posiadające ich zaufanie.

Na terminie wyznaczonym do wykazania płynności zgłoszonych wierzytelności, ma być usiłowane przeprowadzenie do skutku ugody w myśl §. 68. ustawy konkursowéj.

Dalsze ogłoszenia w toku rozprawy konkursowej, umieszczane będą w „Gazecie Lwowskiéj". — (Uchwała z dnia 6. maja 1888. l. 19.367).

Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych odbył na dniu 2. b. m. posiedzenie, na którem byli obecni: p. Patron Dr. Skałkowski; przewodniczący p. W. Biechoński, członkowie Wydziału pp.: A. Aleksandrowicz, Dr Dulęba, Dr. Goldmann, Dr. Lechowski, T. Merunowicz, ks. Reszetyłowicz, A. Żabicki, oraz sekretarz p. Wł. Terenkoczy i lustrator p. A Kornberger.

Po przeczytaniu i zatwierdzeniu protokołu z ostatniego posiedzenia Wydziału oznajmił p. Patron, że powodem wcześniejszego posiedzenia Wydziału, jak to było oznaczone na ostatniem posiedzeniu, jest odbyć się mająca konferencya, która zwołaną została na życzenie zarządów instytucyj udzielających stowarzyszeniom kredytu, a to w tym celu, aby zbadać opinię, o ile ostatnie dwa wypadki nadużyć popełnionych w lwowskich stowarzyszeniach, mogły zachwiać zaufanie ogółu co do tych stowarzyszeń i czy są wskazane jakie nadzwyczajne środki, dla odwrócenia dalszych podobnych wypadków.

Po wyczerpującéj dyskusyi w tym przedmiocie, zgodzono się na postawienie rezolucyi, któraby wyrażała, że powodem tych nadużyć nie jest zła organizacya stowarzyszeń, lecz niewykonywanie postanowień statutu i regulaminu, które gdyby były przestrzegane, zajścia takie nie mogły by mieć miejsca.

W drugiéj rezolucyi uchwalono dać wyraz potrzebie przestrzegania tych warunków, które są niezbędne dla utrzymania kontroli, a mianowicie wypowiedziano:

a) że rozdział czynności powinien być tak zachowany, aby urzędnik kasowy nie miał żadnej styczności z buchalteryą i likwidaturą Towarzystwa, tudzież

b) aby w Towarzystwach, które trudnią się reeskontem weksli, był portfel wekslowy odłączony od kasy i pozostawał pod ewidencyą dwóch członków Dyrekcyi.

Wreszcie uchwalono przeprowadzić w tym roku lustracye wszystkich związkowych Towarzystw za współ-

udziałem lustratorów okręgowych, które to lustracye mają być dokonane szczególniej z tego powodu, aby powyżéj wypowiedzianą zasadę rozdziału czynności sprawdzić lub przeprowadzić. Dla lustracyj tych ma być ułożony osobny wzór protokołu, według którego czynność ta ma być dokonaną.

Drugim punktem porządku dziennego była sprawa powierzenia redakcyi „Związku" innemu redaktorowi, gdyż z powodu wyboru p. Terenkoczego na dyrektora Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, był on zmuszony tak urząd sekretarza Związku, jakotéż redakcyę „Związku" złożyć.

Uchwalono jednogłośnie powierzyć redakcyę „Związku" p. Teofilowi Merunowiczowi z tym warunkiem, że biuro Związku stowarzyszeń będzie mu w tej czynności pomocne i ma mu dostarczać wszelkich dat, jakie z urzędu swego otrzymuje. Zarazem wyrażono ustępującemu redaktorowi p. Terenkoczemu podziękowanie za 5-letnią gorliwą pracę.

Nakoniec uchwalono ogłosić konkurs na posadę sekretarza Związku stowarzyszeń z terminem do końca lipca b. r. z tym warunkiem, że kandydat ma być dokładnie obznajomiony z organizacyą stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, ma posiadać znajomość ustaw odnoszących się do tych stowarzyszeń i znajomość prowadzenia książkowości tak przez stowarzyszenia kredytowe, jakoteż stowarzyszenia produkcyjne i handlowe przyjętej. Co do wynagrodzenia zachowano płacę dotychczasową 1.500 zł. rocznie z tą uwagą, że posada ta ma być na pierwszy rok prowizorycznie nadaną.

Następne posiedzenie odbyło się dnia 3. b. m po odbytej konferencyi osób zaproszonych przez p. Patrona. Na posiedzeniu tém byli obecni p. Patron dr. Skałkowski, przewodniczący p. W. Biechoński, członkowie Wydziału pp : dr. Lechowski, T. Merunowicz, ks. Reszetyłowicz, Ant. Żabicki, oraz sekretarz p. Wł. Terenkoczy, lustrator p. A. Kornberger i delegaci stowarzyszeń pp.: Adolf Kukiel, hr Czarnecki i N. Ulmer.

Na wniosek Dr. Lechowskiego uchwalono odnieść się do Banku krajowego z zawiadomieniem, że zachodzą okoliczności, które mogą spowodować nowe wydatki dla stowarzyszeń mających zastępstwo banku, oraz z zapytaniem czy okoliczności te są Dyrekcyi Banku wiadome i jak na ewentualną zmianę się zapatruje.

Na wniosek tegoż członka uchwalono również zawiadomić stowarzyszenia zaliczkowe, że pożyczki na zastawy udzialane członkom, pociągają za sobą li tylko opłatę stemplową według skali I., a nie mogą spowodować zmiany w opodatkowaniu, a względnie nie mogą pozbawić Towarzystwa takiego prawa korzystania z ustawy, wydanéj dla stowarzyszeń ograniczających swą czynność do członków.

P. Terenkoczy podaje do wiadomości, że skonstatował, iż pewien prywatny kantor wekslowy, wydaje książeczki wkładkowe mające wszelkie pozory książeczek oszczędności lub też rachunku bieżącego, co jest niedozwolone tem bardziéj, że instytucye finansowe pierwszorzędnego znaczenia, mają wydawanie takich książeczek ograniczone. Wydział polecił Patronatowi zbadać ten fakt i zaremonstrować przeciw tej nieprawnéj manipulacyi.

Następnie debatowano nad wyznaczeniem osób do przeprowadzenia lustracyj specyalnych, mających być w ciągu roku bież. wykonanych i przydzielono poszczególne Towarzystwa tymże osobom do zlustrowania.

Na wniosek hr. Czarneckiego zgodzono się, aby Towarzystwa wyszczególniały w rachunkach miesięcznych, od jakiéj instytucyi i w jakiej wysokości zaciągano pożyczki lub je spłacono. Wykaz ten ma być zamieszczony w rubryce „uwaga".

Na koniec przedłożył p. Kornberger wzór protokołu ułożonego dla mających przeprowadzić się specyalnych lustracyi, zawierający 22 pytań, który to wzór przyjęto bez dyskusyi.

XXI. Posiedzienie Zarządu funduszu zaopatrzenia odbyło się dnia 11. maja b. r. Obecni pp.: dr. Tadeusz Skałkowski, dr. Goldman Bernard, Kornberger Adolf, Paczowski Alfons i Władysław Terenkoczy.

Po zatwierdzeniu protokołu z ostatniego posiedzenia Zarządu, przystąpiono do porządku dziennego i uchwalono przyjąć do funduszu zaopatrzenia p. Władysława Grzyba, likwidatora Kasy zaliczkowéj w Nowym Sączu, bez zastrzeżenia co do udziału, i p. Adama Witeka, kontrolora Towarzystwa zaliczkowego w Mościskach, z zastrzeżeniem przekazującem udział swój osobie wskazanej w deklaracyi.

Uchwalono wypłacić udziały: l. 2. p. Antoniego Żabickiego po potrąceniu zaliczki i l. 3. p. Hilarego Jaworowskiego, oraz na rachunek udziału p. Alfonsa Paczowskiego do l 5. uchwalono wypłacić częściową kwotę 300 zł.

Przyjęto do wiadomości zamknięcie półroczne rachunku ze stanu majątkowego funduszu, zamieszczone w Nr. 1. „Związku" z r. b. i uchwałę c. k. Namiestnictwa, mocą której zostały zatwierdzone zmiany statutu uchwalone przez ostatnie Walne Zgromadzenie.

Bilanse stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za r. 1887.

26. Podhajce. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 2.015·51, z rachunku strat i zysków z r. 1886. 101·16, z rachunku prowizyi Banku krajowego 180·34; razem 2.297·01. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ru-

chomości 58·15, z rachunku kosztów administracyi 889·64, czysty zysk 1.349·22; razem 2.297·01. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 45.869 72, odsetki naprzód zapłacone 245·—, odsetki zaległe 8·31, koszta ruchomości 523·40, zapas druków 150·—, zaliczki procesowe 1 50, lokacya kaucyjna 300·—, efekta funduszu rezerwowego 289 05, gotówka 2.902·69; razem 49.789·67. Stan bierny: udziały 11.888·30, wkładki na rachunek bieżący 24 340·54, długi zaciągnięte 9.250·—, odsetki naprzód pobrane 431·42, fundusz rezerwowy 804·25, dotacya Banku krajowego 1.725·94; czysty zysk 1.349·22; razem 49.789·67. Ilość członków 671. Ogólny ruch kasowy 269 643·31.

27. Kolbuszowa. Towarzystwo zaliczkowe „Szczęść Boże". *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 1.747·23, z rachunku zaliczek procesowych 28 34, z rachunku pożyczek 26·—; razem 1.801·57. Straty: z rachunku administracyi i podatków 1.073 47, z rachunku zaliczek procesowych 67·53, czysty zysk 660 57; razem 1.801·57. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 40.782·50, odsetki naprzód zapłacone 121 55, odsetki zaległe (zwłoki) 506·08, zaliczki procesowe 124·19, lokacya 1 000·—; razem 42.534·32. Stan bierny: udziały 9.712·—, wkładki na rachunek bieżący 13.879 23, długi zaciągnięte 15.120·—, odsetki naprzód pobrane 262·83, fundusz rezerwowy 2.899·69, czysty zysk 660·57; razem 42.534 32. Ilość członków 399. Ogólny ruch kasowy 213.175 14.

28. Drohobycz. Towarzystwo handlu skór. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: magazyn 2.588·03. Straty: administracya 1.780·54, założenie i ruchomości 10% 11·64, czysty zysk 795·85; razem 2.588·03. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 1 796·28, zapas towarów 6.939 77, założenie i ruchomości 104·78, administracya 300·—, udział w Towarzystwie zaliczkowem w Drohobyczu 300·—, udział w Towarzystwie garbarni w Rzeszowie 10·—, różni dłużnicy 1.798·22; razem 11.249 05. Stan bierny: udziały 3.403 67, fundusz rezerwowy 636·89, kaucya magazyniera 133 78, różni wierzyciele 6 278 86, czysty zysk 795·85; razem 11.249 05. Ilość członków 19. Ogólny obrót kasowy 71.778·16.

29. Stanisławów. Bank zaliczkowy. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: zysk z oddziału zastawniczego 4.267 98, odsetki 996 72, odsetki na rok następny wypłacone 220·13, odsetki należne (zwłoki) 1.618 64, nieruchomości 578 69; razem 7.682·16. Straty: odsetki na rok następny pobrane 783 75, inwentarz 92·32, koszta administracyi 5.902 31, czysty zysk 903·78; razem 7.682 16. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 1.518·70, pożyczki w dziale zaliczkowym 115.154 17, pożyczki na zastawy 39 201·73, odsetki naprzód zapłacone 220 13, odsetki należne (zwłoki) 1.618·64, inwentarz 840·—, koszta administracyi 1.311·—, zaliczki procesowe 855·49, nieruchomości 14.265 85, efekta funduszu rezerwowego 2.600·—; razem 177.585·71. Stan bierny: udziały 37.778·48, wkładki oszczędności i na rachunek bieżący 82 616·62, reeskont 44.972·—, odsetki naprzód pobrane 783·75, fundusz rezerwowy 4.688·02, nieruchomości 5.843·06, czysty zysk 903·78; razem 177.585·71. Ogólny obrót kasowy 1.376.876·62.

30. Nadwórna. Kasa zaliczkowa. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: procenta 1.621·55, procenta naprzód wypłacone 51·08, procenta należne (zwłoki) 1.172·85, zysk z r. 1886. 52·72; razem 2.898 20. Straty: strata na pożyczkach 92·44, procenta naprzód pobrane 203·26, inwentarz 28·14, koszta administracyi 1.023·22, czysty zysk 1.551 14; razem 2.898·20. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 1.342·54, pożyczki udzielone 35.655·11, procenta na rok następny wypłacone 51·08, procenta należne (zwłoki) 1.172·85, inwentarz 253·35, zaliczki procesowe 292·46; razem 38.767·39. Stan bierny: udziały 12.874·31, wkładki oszczędności 12.727·99, długi własne 9.189·66, procenta naprzód pobrane 203·26, fundusz rezerwowy 1.592·48, rezerwa na straty 528·52, rezerwa na podatki 100·—, czysty zysk 1.551 14; razem 38.767 39. Ogólny obrót kasowy 168.116·28.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: *Teofil Merunowicz.*

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.